

Четвърти дискуссионен форум на Висшето училище по застраховане и финанси

ЗАСТРАХОВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ – ОБЩИ ЧЕРТИ И РАЗЛИЧИЯ

На 23 февруари т. г. във Висшето училище по застраховане и финанси се проведе Четвъртият дискуссионен форум. Темата на дискусиата бе „Застраховане и осигуряване - общи черти и различия“. За участие във форума бяха поканени ректорът на СА „Д.А. Ценов“ в Свищов и преподаватели от катедра „Социално и застрахователно дело“ към академията, представители на пенсионноосигурителните, здравноосигурителните и животозастрахователните дружества в страната, представители на Министерството на труда и социалната политика, Президентството, Народното събрание, Комисията за финансов надзор, Националния осигурителен институт, както и преподаватели от ВУЗФ.

От поканените се отзоваха **Максим Максимов** - търговски директор на ПОД „Лукойл Гарант - България“ АД, **Румен Гълъбинов** - изпълнителен директор на ЗК „Български имоти, член на Виена иншурънс груп“ АД, **Весела Караиванова** - подуправител на Националния осигурителен институт, **Даниела Асенова** - главен директор на Главна дирекция „Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване“ в Националния осигурителен институт, **Теодора Давидкова** - Център за икономическо развитие, **Раица Пандурска** - Икономически и социален съвет, доц. д-р **Красимир Шишманов**, гл. ас. д-р **Румен Ерусалимов** и гл. ас. д-р **Пламен Йорданов** от СА „Д.А.Ценов“. Присъстваха още студенти от ВУЗФ и журналисти.

Дискуссионният форум бе открит от ректора на ВУЗФ доц. д-р **Георги Николов**, който изрази удовлетворението си, че за четвърти пореден път Висшето училище по застраховане и финанси организира подобно събитие. Доц. Николов характеризира темата като особено важна и изрази надежда, че присъстващите тук специалисти ще успеят от различни гледни точки да уловят общите черти и различията между двете области. Той припомни, че преди години в академията в Свищов е имало отделни специалности по застраховане и осигуряване, които сега са обединени в една. Фактът, че съществуваша, показва, че между тях има различия, а фактът, че са обединени в една, означава, че между тях има общи неща, изтъкна доц. Николов. Той гаде думата на основните докладчици - доц. д-р **Йордан Христосков**, ръководител на департамента „Застраховане, финанси и счетоводство“ във ВУЗФ, който представи доклад на тема „Застраховане и социално осигуряване - сходства и различия“, и на доц. д-р **Боян Илиев**, ръководител на катедра „Застраховане“ във ВУЗФ, който представи доклада си „Същност на застраховането и неговите особености“.

След техните презентации се състоя същинската част на дискусиата, в която се включиха преподавателите от ВУЗФ проф. д.и.к.н. **Методи Христосков**, доц. д-р **Виолета Краева**, ст. ас. д-р **Илко Кръстителски**, ст. ас. д-р **Жельо Христозов** и други. С доклад по темата се представиха и гл. ас. д-р **Румен Ерусалимов** и гл. ас. д-р **Пламен Йорданов**. Материалите от дискусиата ще бъдат публикувани в специален сборник.

В доклада си доц. Христосков припомни, че когато са се подготвяли цялостната стратегия и нормативните документи в областта на допълнителното осигуряване - задължително и доброволно, както и на допълнителното здравно осигуряване, е имало доста спорове по отношение на терминологията, на систематичното място на съответните закони, включително и при изграждането на надзорните институции. Тези процеси протичаха в една посока - не на изтъкване на различията, а по-скоро на съвместна работа върху сходствата, като се стигна и до интегриране на надзора в една институция, изтъкна ораторът.

Въпреки интеграционните процеси, нашата задача и като учени, и като практики е да потърсим на теоретична основа и сходствата, и различията - и да обосноваваме аргументирано доколко те имат място и доколко поставят изкуствени прегради пред развитието на двете индустрии.

Доц. Христосков се спира на **икономическата основа** за съществуването на тези два бранша от финансовата сфера. Първо, това е наличието на значими рискове и необходимостта от тяхното споделяне. Второ, това е възможността рисковите да бъдат оценявани. Трето, това е възможността да бъдат в печеливша позиция и онези, които се застраховат или осигуряват, и онези, които организират този бизнес. Такава позиция, подчерта ораторът, може да се получи при наличието на големи съвкупности.

Сходства има и в **терминологията**. В чужбина мнозина се учудват защо Националният осигурителен институт е „social security“, а не „insurance“. Още по наименованието там съдят, че става

дума за система за социално подпомагане. В страните, където осигуряването е базирано на принципа на оценка на риска и на събиране на вноски, двете индустрии са много близки една до друга и използват една и съща терминология, като в някои законодателства осигурителните вноски се наричат премии. В държавите с развита финансова сфера няма големи терминологични различия.

Сходна е и терминологията в областта на **организирането на управлението**. Има актюери, разгърната мрежа, застрахователни агенти, осигурителни брокери. Сходна е и терминологията за **резервите** (и в двете индустрии те са част от носещата конструкция), както и начините за изчисляването им. Сходна е терминологията и в **инвестиционната политика**, независимо от факта, че в застраховането се търси по-голяма и бърза ликвидност. Сходна е терминологията в **названието на продуктите**, особено в частта на животозастраховането и пенсионното осигуряване. Доц. Христосков

направи уточнението, че терминологичните сходства са по-големи при капиталовото осигуряване и по-малки при общественото осигуряване. Колкото подалече се отива от принципите на социалното осигуряване и се приближава обществената осигурителна система към системата „Бевередж“ (процес, който се наблюдава у нас през последните години), толкова повече терминологични различия се явяват. В момента нашето социално осигуряване в обществената система се отдалечава от общия фундамент, от който са тръгнали застраховането и осигуряването. При системата „Бевередж“ сходството направо отсъства, подчерта доц. Христосков.

Сходства има и в **покритите рискове**. Част от покритите рискове в социалното осигуряване са и застрахованите рискове - понятие, което се използва в застраховането. При здравното осигуряване съвпадението е още по-пълно, подчерта ораторът. Съществува и възможност за **прехвърляне на рискове между двете индустрии**.

Доц. Христосков акцентира и върху сходствата в **принципите** - споделяне на

риска или солидарност; възмездност и еквивалентност; гаранции и обезпеченост на правата на застрахованите/осигурените чрез собствен капитал, технически и специални резерви.

След като открил съществуващите сходства, доц. Христосков разгледа, както той ги нарече, **общите различия** между двете индустрии. Социалното (общественото) осигуряване „по дух и същност е израз на грижа от страна на общността към нейните членове, а застраховането се свързва с предвидливостта на отделния индивид“, според определенията на проф. **Кацаров**. Обезщетенията и пенсията, получавани от социалното осигуряване, са в размери, предварително определени със закон или в осигурителния договор, а при застраховането - в рамките на договорената застрахователна сума. Задължителният характер и всеобщността при социалното осигуряване са доминиращ принцип, докато в застраховането този принцип се простира само за определени застрахователни рискове. Социалното осигуряване има много по-дългосрочен характер, докато при застраховането преобладава краткосрочността. Социалното осигуряване се осъществява в различни форми (парична, натурална, смесена), докато при застраховането само в парична форма.

Следващият елемент в презентацията на доц. Христосков бе за **институционалните различия** между застраховане и социално осигуряване. При застраховането дейността се осъществява от застрахователна компания. При социалното осигуряване има институционално отделение на управляващата компания от осигурителния фонд. „Актьорите“ при осигуряването са повече - банка попечител, осигурителен инвестиционен посредник, осигурителен брокер.

При застраховането и здравното осигуряване нещата стоят по следния начин: здравното осигуряване е ме-

тод за финансиране и управление на здравната помощ чрез обединяване (pooling) на риска за всички членове, от една страна, и обединяване на осигурителните вноски на работниците, работодателите, държавата - от друга; здравното застраховане на практика функционира на почти същата основа.

Застрахователният и осигурителният пазар са конкуриращи се пазари, но и могат взаимно да се допълват. Възможно е да се прехвърлят рискове от единия към другия. Застрахователният пазар предлага по-богато разнообразие от продукти и е „по-частен“, докато осигурителният е по-силно регулиран, завърши презентацията си доц. Христосков.

Доцент д-р Боян Илиев разгледа изчерпателно същността на застраховането и неговите особености (бел. ред. - резюме от неговия доклад очаквайте в следващия брой.) Най-краткото и най-честото срещаното дефиниране на понятието застраховане е, че то представлява финансово обезпечаване на индивидуално неизвестни, но общо средно оценени потребности посредством изравняването на риска в съвкупността и във времето. Доц. Илиев

направи уговорката, че посочените от него характеристики на застраховането и в частност на животозастраховането не изчерпват всички особености на застраховането като специфична икономическа дейност. В неговото изложение бяха коментирани само онези особености на застрахователната дейност, които дават възможност за сравняване на застраховането с осигуряването, респективно за разкриване и на техните общи черти, и на различията им.

(Следва)

СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ
Снимки
ГЕОРГИ ДЕРМЕНДЖИЕВ

Bulgaria EOOD

Водещ международен застрахователен брокер търси да назначи:
МЕНИДЖЪР ПРОДАЖБИ

Изисквания: опит в продажбите на застрахователни продукти, динамичност и инициативност.

Предлагаме: мотивиращо заплащане, възможност за кариера и професионално развитие.

Подаване на автобиографии и мотивационни писма на e-mail: **petar.minchev@eosrisq.bg** или на адрес: **София 1504, ул. „П. Волов“ 7А**